

Voorzitter: Thurlings

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Thurlings, Eijsink, Baarveld-Schlaman, De Gaay Fortman, Bischoff van Heemskerck, Steenkamp, Van Tets, Van der Werff, Kruisinga, Ginjaar, Schinck, Ermen, Vonhoff-Luijendijk, De Vries, Netjes, Vrouwenfelder, Van Dalen, Uijterwaal-Cox, Hendriks, Vermeer, De Jong, Mijsbergen, Grol-Overling, Rijnvos, Maassen, Nagel, Van der Werf-Terpstra, Maas-kant, Heijne Makkreel, Oskamp, Cnoop Koopmans, Albeda, Vleggeert, Gooden, Veder-Smit, Van der Meer, Kaland, Franssen, Bukman, Groen-smit-van der Kallen, Derks, Tummers, Smeets-Janssen, Zoutendijk, Christiaanse, Achterstraat, Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn, Buijsert, Hijmans, Bakker, Tjeerdsma, Abma, Van de Zandschulp, Wiebenga, Stam, Steigenga-Kouwe, Veen, Tonkes, Mastik-Sonneveldt, Van Veldhuizen, Simons, IJmker, De Rijk, Van der Ploeg en Uijen,

en de heer De Ruiter, Minister van Justitie en mevrouw Lambers-Hacquebard, Staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Glastra van Loon, wegens verblijf buitenslands;

Zoon en Von Meijenfeldt;

Van Soest-Jansbeken en Tiesinga-Autsema, wegens ziekte;

Vis, wegens ambtsbezigheden.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat het College van Senioren omtrent wetsontwerp nr. 17 335 een blanco eindverslag en omtrent de begrotingswetsontwerpen 17 100 J en 17 100 K een eindverslag heeft vastgesteld en dat de besluiten, welke na overleg met het College van Senioren zijn genomen, alsmede de lijst van ingekomen stukken met de

door mij gedane voorstellen voor de leden ter inzage liggen. De op het vorenstaande betrekking hebbende stukken zullen in de Handelingen worden opgenomen. Ingevolge artikel 41 van het Reglement van Orde liggen ook de notulen van de vorige vergadering voor de leden ter inzage. Tenzij enig lid hiertegen vóór het einde der vergadering bezwaar maakt, zal worden aangenomen, dat de Kamer akkoord gaat met de voorstellen en dat zij de notulen goedkeurt. Voorts deel ik mede, dat ik bericht van verhindering tot bijwoning van de vergadering heb ontvangen van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken en van de Ministers van Economische Zaken, van Landbouw en Visserij en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Aan de orde is de behandeling van de voorstellen van de **Commissie voor de Verzoekschriften** betreffende de adressen van:

a. **H. P. P. M. Cuypers te Tegelen, met betrekking tot verplaatsing van zijn bedrijf (gedrukt stuk Eerste Kamer, zitting 1981-1982, nr. VII);**

b. **prof. dr. A. H. Touber te Amsterdam, ten vervolge op een vorig adres (gedrukt stuk Eerste Kamer, zitting 1981-1982, nr. VIII);**

c. **H. Beekwilder te 's-Hertogenbosch, met betrekking tot een uitkering (gedrukt stuk Eerste Kamer, zitting 1981-1982, nr. IX).**

Overeenkomstig de voorstellen van de Commissie voor de Verzoekschriften wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van hoofdstuk III (Departement van Algemene Zaken) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1981 (verzamelontwerp; tweede wijzigingsvoorstel) (17 335).**

Ingekomen stukken
Verzoekschriften
Algemene Zaken
Bezitsvormingsfonds
Fonds Investeringsrekening
Landbouw en Visserij
Zweminrichtingen

Dit wetsontwerp wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de administratieve afdoening van de wetsontwerpen:

Begroting van inkomsten en uitgaven van het Bezitsvormingsfonds voor het jaar 1982 (17 100 J);

Begroting van inkomsten en uitgaven van het Fonds Investeringsrekening voor het jaar 1982 (17 100 K).

De **Voorzitter**: Deze afdoening geschiedt, zoals gebruikelijk, onder het voorbehoud, dat de desbetreffende bewindslieden bereid zullen zijn om op verzoek van de Kamer in een openbare vergadering over het beleid van gedachten te wisselen.

De wetsontwerpen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van Hoofdstuk XIV (Departement van Landbouw en Visserij) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1981 (wijziging naar aanleiding van de Voorjaarsnota; eerste wijzigingsvoorstel) (17 106).**

Dit wetsontwerp wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van de Wet hygiëne en veiligheid zweminrichtingen (16 546).**

Dit wetsontwerp wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van artikel 927 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en van de artikelen 238 en 239 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (16 965)**.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Cnoop Koopmans** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik had willen aanvangen met een zin waarin ik zei, dat ik kort het woord zou voeren, zoals dat iemand past die voor de eerste maal in deze Kamer het woord voert. Ik heb echter begrepen dat het juist vandaag op prijs wordt gesteld dat ik langer het woord voer in verband met de aanwezigheid van gasten van overzee in deze zaal. Ik zit nu met een dilemma en zal dan maar iets langer spreken dan ik van plan was. Ik hoop echter niet meer dan een kwartier van de aandacht van de aanwezigen in deze zaal te vergen.

De **Voorzitter**: De motivering ontgaat mij, maar er zal nog wel eens ooit een dag komen waarop ik die begrijp!

De heer **Cnoop Koopmans** (PvdA): En waarop ik hopelijk geleerd heb mij duidelijker uit te drukken!

Mijnheer de Voorzitter, het wetsontwerp dat voor ons ligt, bevat twee niet samenhangende voorstellen. Over elk voorstel wil ik enkele opmerkingen maken.

Ten eerste. De Minister van Justitie stelt voor, het Burgerlijk Wetboek zodanig te wijzigen, dat de zetel van elke Raad voor de Kinderbescherming niet meer op grond van de wet gevestigd behoeft te zijn in de arrondissementshoofdplaats, maar bij algemene maatregel van bestuur kan worden aangewezen.

Op zich zelf is er geen enkel bezwaar tegen om de zetel van de Raden niet meer dwingend in de wet vast te leggen, maar te regelen bij algemene maatregel van bestuur. Daarbij wil ik er evenwel op wijzen dat het van groot belang is dat het kantoor van de Raad voor de Kinderbescherming op een centrale, voor het publiek goed bereikbare plaats is gevestigd. Het moet makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer en in het centrum van het arrondissement zijn gelegen.

Ook is van groot belang, dat het kantoor dicht bij de rechtbank is gesitueerd. Vertegenwoordigers en medewerkers van de Raden moeten zeer geregeld op zittingen van de rechtbank verschijnen. Soms is in acute situaties hun snelle komst gewenst. Dit alles ondervindt ernstige

hinder indien de Raad niet binnen loop- of fietsafstand van het gerechtshof is gelegen.

In de toelichting op het wetsvoorstel zegt de Minister, dat het zijn bedoeling is om de Raden gevestigd te doen blijven in de arrondissementshoofdplaats. Hij kondigt daarbij echter al meteen aan, dat hij de Raad voor de Kinderbescherming te 's-Gravenhage wil overplaatsen naar Leidschendam om de enkele reden – aldus de Minister – 'dat daar thans een geschikt pand is gevonden'. Dit is mijns inziens onvoldoende reden en het overtuigt mij niet.

Het wil er bij mij niet in, dat in Den Haag geen geschikt pand voor de Raad te vinden is in de directe nabijheid van het Paleis van Justitie. Verhuizing naar Leidschendam, ver weg van de rechtbank, het hof en het kantongerecht, ver van het centrum van Den Haag en van de hoofdplaats van het arrondissement en derhalve moeilijker bereikbaar voor het publiek, lijkt mij een onverstandig plan. Ik wil de Minister nadrukkelijk daartegen waarschuwen en ik verzoek hem van dit plan af te zien.

Het tweede voorstel beoogt een gebleken omissie in de wet op te vangen. Wat is het geval? De kinderrecht kan krachtens de wet onder toezicht gestelde pupillen bij beschikking plaatsen in een inrichting 'of elders dan in een inrichting'. Hij kan daarbij de ouders een bijdrage opleggen voor de kosten van die uithuisplaatsing, maar alleen voor zover de kinderen zijn geplaatst in een inrichting, niet als zij zijn geplaatst 'elders dan in een inrichting'. De wetgever heeft hier kennelijk een steek laten vallen, want reden voor dit onderscheid is er niet.

Het Amsterdamse Gerechtshof, bekend om zijn scherpzinnigheid en dan ook onlangs nog bij de Grondwetsherzieningen in deze Kamer ter sprake gekomen, heeft deze omissie in 1977 ontdekt. Voordien hebben alle kinderrechtshouders, daarbij geadviseerd door alle Raden voor de Kinderbescherming en herhaaldelijk gesanctioneerd door alle hoven en door de Hoge Raad, steeds ouderbijdragen opgelegd ook voor plaatsingen elders dan in een inrichting, bij voorbeeld in een pleeggezin, in een kosthuis of op kamers. Ouders noch advocaten hebben ooit op grond van genoemd hiaat in de wet hiertegen bezwaar aangetekend.

Het is terecht dat dit gat in de wet thans wordt gedicht. Er is geen reden, ouders anders te behandelen wanneer hun kinderen in een pleeggezin inplaats van in een tehuis zijn ge-

plaatst. Wij zullen dit wetsvoorstel dan ook steunen.

Toch wil ik hierbij op een algemeen probleem wijzen dat zich voordoet wanneer men ouders verplicht, mee te laten betalen aan een maatregel of besluit betreffende hun kinderen waar zij het niet, of niet ten volle, mee eens zijn.

Een soortgelijk probleem doet zich voor wanneer een jeugdige een school of opleiding kiest tegen de zin van zijn ouders. Moeten de laatsten daar dan toch financieel aan bijdragen? Dit probleem zal zich in sterkere mate gaan voordoen bij het terugbrengen van de minderjarigheid tot 18 jaar. Wordt de studie van een jeugdige na het achttiende jaar van rijkswege gefinancierd, dan rijst de vraag of het redelijk is, de ouders daaraan naar draagkracht te laten bijdragen.

Hetzelfde zal zich in nog veel sterkere mate gaan voordoen, wanneer ooit een minderjarige van bij voorbeeld veertien of zestien jaar het wettelijke recht krijgt, zelf zijn school of opleiding te kiezen, desnoods tegen de wens van zijn ouders in.

Doch nu weer uithuisplaatsingen. In de praktijk heb ik ouders herhaaldelijk heftig bezwaar horen maken, wanneer zij niet alleen moesten ervaren en dulden dat hun kind door de kinderrecht buiten hun gezin werd geplaatst maar bovendien verplicht werden daaraan mee te betalen.

Men kan zich die weerstand wel indenken en zich afvragen, of het redelijk is dat ouders, die weliswaar beperkt zijn in hun gezag – het betrokken kind staat immers onder toezicht van de kinderrechtshouder – maar voor het overige onverkort hun gezag uitoefenen, worden gedwongen uithuisplaatsing van het kind te accepteren en bovendien daarvoor te betalen.

De wet beantwoordt deze vraag op dit moment onduidelijk en nog steeds bevestigend. Volgens artikel 264 van het Burgerlijk Wetboek komen de kosten van door de kinderrechtshouder bevolen uithuisplaatsing ten laste van de ouders, behalve als zij onvermogen zijn.

Het is een wat ouderwets en 'gezins-dogmatisch' standpunt. Men kan ook heel anders redeneren en wel als volgt. Als de overheid het namelijk nodig vindt dat een kind voor kortere of langere tijd elders wordt ondergebracht, moet de staat daar dan ook niet de middelen voor vrijmaken? Deze vraag raakt de aard en de omvang van de overheidsverantwoordelijkheid voor noodzakelijke verzorgingsmaatregelen.

Cnoop Koopmans

De wet laat in dit geval ruimte voor beperking van de ouderbijdrage. Volgens artikel 927 van het Wetboek van Rechtsvordering bepaalt de rechter de bijdrage van de ouders. Ik herhaal het woord bijdrage. Volgens deze wetstekst betalen de ouders dus niet de volle kosten, maar slechts een door de rechter te bepalen deel daarvan.

De rechter heeft bij het bepalen van dat deel een grote beleidsvrijheid. Hij kan ook een symbolische bijdrage bepalen, of de bijdrage op nihil stellen. Ook kan hij een bijdrage vaststellen ter grootte van het bedrag dat zij toch al aan het kind moeten besteden, zolang het nog in het gezin verblijft.

De Minister kan op dit punt invloed uitoefenen. De Raden van de Kinderbescherming adviseren de rechter in elk individueel geval over de hoogte der op te leggen bijdrage. De Minister kan via richtlijnen aan die raden voor enige coördinatie en een centrale visie zorgen.

Mijn vraag luidt dan ook, hoe wenselijk acht de Minister de eigen bijdrage van ouders aan deze uithuisplaatsingen die door de ouders veelal niet of niet geheel worden gesteund? Welke normen wil de Minister daarbij gehanteerd zien door de raden? Ik merk hierbij op dat in brede maatschappelijke kring bestaande opvattingen over taak en verantwoordelijkheid van ouders tegenover hun kinderen een zodanig betalingsverplichting voorshands nog wel inhoudt.

Als ook het uitgangspunt van de Minister inhoudt dat in deze gevallen draagkrachtige ouders moeten betalen, dan brengen de redelijkheid en de rechtvaardigheid echter wel mee dat die betaling ook in alle gevallen geschiedt.

De toelichting op het wetsontwerp gaat daar terecht van uit maar ziet over het hoofd dat bij plaatsing van een kind in een zogenaamde AWBZ-inrichting (ook indien deze plaatsing geschiedt krachtens een beschikking van de kinderrechter), geen ouderbijdrage wordt geheven, aangezien het ziekenfonds of het Ministerie van Justitie de kosten van deze 'medische' plaatsingen betaalt.

Sommige ouders vragen om van een uithuisplaatsing alsjeblieft zo'n medische plaatsing te maken, omdat zij weten dat zij dan financieel daaraan niet behoeven bij te dragen. Toch gaat het hierbij vaak om dezelfde of om dezelfde soort van inrichtingen.

Nog weer anders ligt het wanneer de kinderen op vrijwillige basis op kosten van een gemeentelijke sociale dienst uit huis zijn geplaatst.

Het lijkt niet redelijk noch rechtvaardig dat bij al deze soorten van uithuisplaatsingen een verschillend overheidsbeleid wordt gevoerd ten aanzien van de ouderbijdrage. Mijn fractie acht het gewenst dat bij alle soorten uithuisplaatsingen van minderjarigen hetzij op vrijwillige basis dan wel krachtens juridische maatregel, hetzij in gewone internaten of kostscholen dan wel in therapeutische of medische tehuizen, hetzij in pleeggezinnen, kostgezinnen of op kamers, dezelfde beleidslijn door de overheid wordt gevolgd ten aanzien van de al of niet vaststelling van een ouderbijdrage en dat in geval van vaststelling van een bijdrage dezelfde normen worden gehanteerd ter vaststelling van de hoogte der bijdrage.

De rechtvaardigheid brengt mee, dat deze vergelijkbare situaties op gelijke wijze worden behandeld. Dit lijkt mij een zaak die in aanmerking komt voor behandeling in het interdepartementaal overleg over jeugdzaken, waarvan de coördinatie tot 1 januari 1983 nog ligt in handen van de Staatssecretaris van Justitie.

Ik ben benieuwd naar de visie van de bewindsman hierop. Ook benieuwt het mij welke mogelijkheden hij ziet ter realisatie van deze uniformering. Tot slot vraag ik of hij bereid is de Kamer te gelegener tijd over het resultaat te informeren.

De beraadslaging wordt geschorst.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Nadere regeling van het horen van minderjarigen in hen betreffende burgerrechtelijke zaken (16 127)**.

De beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Na aanvaarding van dit wetsontwerp zullen minderjarigen boven de 12 jaar het recht krijgen gehoord te worden in hen betreffende burgerrechtelijke zaken. Ik wil allereerst de Minister van Justitie danken dat hij ons heeft kunnen geruststellen, dat het toevoegen aan dit wetsontwerp in de Tweede Kamer van het hoorrecht voor minderjarigen in vermogensrechtelijke zaken geen grote extra belasting op de rechterlijke macht zal leggen.

Wij begrijpen uit de memorie van antwoord dat het erg meevalt. Wij hadden er geen grote behoefte aan, maar wij hebben er ook geen grote problemen mee, zeker niet nu blijkt dat de belasting van de rechterlijke macht erg meevalt.

In het voorlopig verslag hebben wij al gesteld dat wij dit wetsontwerp toejuichen omdat het in de lijn van de maatschappelijke ontwikkeling ligt, minderjarigen in de gelegenheid te stellen over zulke belangrijke zaken als met name het gezag en omgangsregelingen te worden gehoord.

Ik vraag speciaal het woord, omdat in de geschiedenis van dit wetsontwerp wel erg eenzijdig de nadruk is gelegd op het recht dat minderjarigen van 12 jaar en ouder verwerven, maar erg weinig op de geweldige psychische belasting, die datzelfde hoorrecht voor minderjarigen kan meebrengen. Op het ogenblik wordt er volop gediscussieerd over de vraag, of kinderen van 12 jaar wel belast kunnen worden met het doen van bepalende studie- en beroepskeuzes.

Ik verwijs maar naar de hele discussie over het voortgezet basisonderwijs. Tegelijkertijd zou er dan weinig aandacht worden besteed aan de geweldige belasting voor 12-jarigen om een mening te moeten geven die voor henzelf vaak zal neerkomen op een keuze tussen beide ouders. Het is op zichzelf juist dat formeel die minderjarigen die beslissing niet nemen, maar materieel zullen kinderen van 12, 13, 14 jaar oud het wel zo ervaren dat zij moeten kiezen tussen beide ouders.

Het verloop van die gesprekken zal voor een groot deel afhangen van de wijsheid en de kwaliteit van de rechters die ermee worden belast. Wij zijn ons ervan bewust, dat de wetgever noch de rechter het dilemma van minderjarigen boven 12 jaar kan oplossen. Wel zijn wij verplicht het uiterste te doen om voldoende voor dit werk geschikte rechters, die dus ervaring en kwaliteit hebben in het omgaan met jongeren, ter beschikking te hebben.

De Minister heeft ons in de memorie van antwoord doen weten, dat naar zijn mening die rechters er voldoende zijn. Ik zou hem toch nog eens indringend willen vragen met zorg te volgen, hoe enerzijds die minderjarigen zelf die gesprekken met rechters ervaren en hoe ze er enkele jaren later op terugzien en anderzijds met de rechterlijke macht in contact te blijven over de vraag, of de bezetting van de rechterlijke macht toereikend is om

Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn

het hoorrecht van minderjarigen boven de 12 jaar zo goed mogelijk te laten verlopen met zo min mogelijk schade voor hun latere leven.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **Voorzitter**: Ik heb met de Minister afgesproken, dat hij nu gelegenheid krijgt, zich over het antwoord te beraden. Tijdens de schorsing kunnen de leden de heer Blok, een van onze medewerkers, die binnenkort met pensioen gaat, de hand drukken.

De vergadering wordt van 13.50 uur tot 14.30 uur geschorst.

Voorzitter: De Rijk

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van artikel 927 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvoordring en van de artikelen 238 en 239 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (16 965).**

De beraadslaging wordt hervat.

Minister **De Ruiter**: Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de heer Cnoop Koopmans graag complimenteren met zijn eerste bijdrage, die hij deze middag aan de openbare werkzaamheden van deze Kamer heeft geleverd en in het bijzonder voor de wijze, waarop hij aan de hand van het toch betrekkelijk geringe handvat dat hem in dit wetsontwerp werd geboden daaraan diepgravende beschouwingen heeft verbonden.

Het eerste onderdeel van dit wetsontwerp betreft het voorstel, mogelijk te maken dat een raad voor de kindbescherming niet in de hoofdplaats van het arrondissement is gevestigd. Het voorstel heeft op zich zelf de steun van de heer Cnoop Koopmans gekregen, waarvoor ik erkentelijk ben. Hij heeft daaraan beschouwingen verbonden, waarbij ik kan vooropstellen, dat ik het daarmee volkomen eens ben.

Het is overigens misschien een beetje curieus in dit verband te vermelden, dat het voornemen dat de directe aanleiding tot dit wetsontwerp heeft gevormd niet zal worden gerealiseerd, omdat intussen uitgeroemd voor de raad voor de kindbescherming te 's-Gravenhage in de gemeente 's-Gravenhage Huisvesting is gevonden. Het voorstel houdt echter zin, omdat een dergelijke

aanleiding zich in tal van arrondissementen kan voordoen.

Daarom kan het in ieder geval, vooruitgrijpend op eventueel mogelijke ontwikkelingen in andere arrondissementen, een nuttig voorstel blijken te zijn. Het feit dat door een vestigingsplaats de gemeentegrenzen zouden worden overschreden – dat is nu bij voorbeeld in Den Haag het geval – zegt helemaal niets over de werkelijke geografische afstand. De afstand tussen een rechtbank en een raad voor de kindbescherming, die in een andere gemeente dan waarin de rechtbank is gevestigd is gelegen, kan geringer zijn dan wanneer de raad in dezelfde gemeente is gevestigd; met name in de grote agglomeraties kan dat het geval zijn.

Overigens ben ik het eens met het beginsel dat de heer Cnoop Koopmans heeft ontwikkeld, dat ook de raad goed toegankelijk moet zijn voor de mensen die een beroep op de raad doen en dat ook de afstand tot het rechterlijk college, waar de raad het meest mee te maken heeft van groot belang is. Ik zal dit ook zeker in de gaten houden.

Het tweede onderdeel van het wetsontwerp betreft de mogelijkheid dat de rechter een eigen bijdrage oplegt, ook als het kind elders dan in een inrichting wordt geplaatst. De heer Cnoop Koopmans heeft ook dit voorstel gesteund, waarvoor ik ook erkentelijk ben. Hij heeft zich afgevraagd, of het in het algemeen wenselijk is, dat de rechter een bijdrage kan opleggen in verband met een maatregel van kindbescherming, indien de ouders het met deze maatregel niet eens zijn.

Ik beantwoord deze vraag onomwonden bevestigend. Ik geloof dat het zowel noodzakelijk als wenselijk is dat een dergelijke mogelijkheid in de wet vastligt. Het noodzakelijke stel ik even voorop, omdat het van meer praktische aard is. De tegenwoordige toestand van 's Rijks financiën is niet van dien aard, dat wij er gemakkelijk toe zullen kunnen overgaan, bepaalde bijdragen, zoals in dit geval, van ouders af te schaffen. Dat is de noodzakelijkheid, maar de wenselijkheid is een principiële aangelegenheid. Ook ten aanzien daarvan oordeel ik zeer positief.

De regeling die wij voor ogen hebben, is een uitwerking van de algemene regel dat ouders hebben bij te dragen in de kosten van verzorging en opvoeding van hun kinderen. Ik geloof dat wij met uitzonderingen op deze regel zeer zuinig moeten zijn.

Dat het verschil zou behoren te maken, of ouders het al dan niet eens zijn met bepaalde maatregelen, waag

ik te betwijfelen. Het criterium is buitengewoon onduidelijk; wat is dit nu precies, dat wel of niet ermee instemmen? Bovendien vrees ik een zekere vervalping van de problematiek als het gaat om belangrijke financiële consequenties, verbonden aan het niet-instemmen met een bepaalde maatregel. Dit werpt een zijlicht op de problematiek, dat van groot belang is.

Ik denk dat, ongeacht dergelijke vragen, een genomen rechterlijke beslissing gerespecteerd moet worden als dat in een bepaalde gezinssituatie nodig is. Er is geen reden om dan de wettelijke onderhoudsplicht buiten werking te stellen. Nog minder gaat het aan, ouders in dit verband zekere financiële voordelen te laten genieten.

De heer Cnoop Koopmans heeft gelijk als hij stelt dat hier toch een zeker beleid moet worden gevoerd. De praktijken van de rechterlijke colleges en van degenen, die die colleges adviseren, dus de raad voor de kindbescherming, mogen niet te zeer van geval tot geval uiteenlopen. Dit is natuurlijk ook niet de bedoeling. Er is een circulaire – ik aarzel om deze te noemen omdat ik aanneem dat de heer Cnoop Koopmans ermee bekend is – van 19 september 1973, ook in de stukken vermeld, waarin in het algemeen wordt aanbevolen, deze regeling stringent toe te passen.

Het standpunt van Minister en Staatssecretaris ter zake is dus volkomen duidelijk; in die circulaire is nog eens uiteengezet hoezeer hier samenwerking dient plaats te vinden tussen kinderrechter en raad voor de kindbescherming opdat men hier tot eenheid van beleid komt en ervoor zorgt, dat een ouderbijdrage wordt vastgesteld, die aan redelijke maatstaven voldoet.

De heer Cnoop Koopmans heeft gevraagd, of hier niet een zekere taak ligt voor de interdepartementale werkgroep residentiële voorzieningen. Hij wees erop – en op zichzelf is dit juist – dat er andere regelingen zijn, die niet uitlopen op een maatregel van kindbescherming maar die er wél toe leiden dat kinderen uit huis worden geplaatst en die niet een wettelijke mogelijkheid omtrent een ouderlijke bijdrage behelzen.

Mijnheer de Voorzitter! Dit is inderdaad een niet erg gewenste situatie, alleen al gelet op het zijlicht, waarop ik zojuist doelde. De werkgroep, die ik al heb beschreven, is doende om alle uithuisplaatsingen, ongeacht of deze nu zijn gebaseerd op maatregelen van kindbescherming of niet, onder één noemer te

De Ruiter

brengen en de bijdragen van de ouders voor al die gevallen volgens vaste normen te doen vaststellen.

Ik verwijs hierbij naar de rapporten, die de werkgroep al heeft uitgebracht. Het is bekend dat in deze groep samenwerken de Departementen van Justitie, van CRM, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en van Onderwijs en Wetenschappen. Als die eenheid tot stand is gebracht, wordt meteen de door de heer Cnoop Koopmans ongewenst geachte verbinding tussen justitiële maatregelen en ouderlijke bijdragen wat minder sterk. Het accent komt daarmee meer te liggen op het algemene facet, dat wij hier te maken hebben met een wettelijke onderhoudsplicht van ouders ten opzichte van hun minderjarige kinderen.

□

De heer **Cnoop Koopmans** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb in eerste termijn duidelijk gemaakt, dat ik het niet eens was met het verdwijnen van de zetel van de Raad voor de Kinderbescherming uit Den Haag. Ik hoor nu tot mijn genoegen dat de Minister in dit verband tot een positieve reactie komt en had er niet op durven hopen dat hij zo snel al mijn suggestie zou volgen, waarvoor mijn dank.

De Minister vindt de bijdragen van de ouders voor de plaatsingen die door de kinderrechtster noodzakelijk worden geacht wenselijk. Het valt mij op dat hij niet nader is ingegaan op enkele vragen die ik daarbij heb gesteld. Is het zo vanzelfsprekend dat, zoals het nu in de wet is geformuleerd, de ouders ten volle moeten bijdragen wanneer de overheid meent dat iets noodzakelijk is voor hun kinderen, zodanig dat dit met een rechterlijke beslissing moet worden afgedwongen of veilig gesteld?

Ik weet niet of de Minister er in dit stadium op wil of kan ingaan, maar het lijkt mij denkbaar dat wanneer de overheid of de gemeenschap bepaalde maatregelen noodzakelijk vindt in het belang van het kind, de overheid ook de consequenties trekt door in beginsel de kosten te dragen.

De Minister is ook niet ingegaan op het grote psychologische dilemma voor ouders, die met hun kinderen dingen zien gebeuren waarmee zij het niet eens zijn en waartegen zij weerstanden of bezwaren hebben. Zij moeten dan ook nog een bijdrage betalen. Ik zie daarvoor ook niet onmiddellijk een oplossing, maar dit

dilemma voegt zich bij het probleem van het vorige.

Overigens ben ik het uit juridisch oogpunt geheel met de Minister eens, dat het criterium dat de ouders het er wel of niet mee eens zijn in een procedure niet te hanteren is. Dat is voor mij echter vers twee.

Ik ben zeer verheugd over de mededeling van de Minister, dat hij streeft naar een uniformering van het beleid van de diverse departementen wat betreft de ouderbijdragen bij de verschillende soorten plaatsingen. Ik deed een suggestie inzake het overleg, waarvan naar ik meende de Staatssecretaris van Justitie dit kalenderjaar in elk geval nog voorzitter is. Ik dacht dat dit een ander overleg was dan dat in de interdepartementale werkgroep.

Minister **De Ruiter**: Het is hetzelfde!

De heer **Cnoop Koopmans** (PvdA): Dan had ik dat verkeerd begrepen. Overigens regardeert mij niet waar dat overleg tot stand komt, als het maar plaatsvindt. Het verheugt mij, te horen dat men in elk geval streeft naar een uniformering van het beleid der betrokken departementen ten opzichte van de ouderbijdrage voor de diverse soorten plaatsingen.

□

Minister **De Ruiter**: Mijnheer de Voorzitter! Dit is wellicht niet de plaats om uitvoerig over dit nogal principiële onderwerp te spreken, maar ik maak toch een tweetal kanttekeningen.

De heer Cnoop Koopmans vindt het niet vanzelfsprekend dat de ouders ten volle moeten bijdragen in de kosten. Hij weet ongetwijfeld nog beter dan ik dat, letterlijk genomen, de woorden 'ten volle' niet erg van toepassing zijn. Zeer vaak is de bijdrage helemaal niet kostendekkend. Alleen daarom al moet een bijdrage uit de overheidsfinanciën worden gedaan.

Ondanks het psychologische dilemma, dat ik erken, ligt voor mij de rechtvaardiging voor de regeling die in de wet is vastgelegd in de zorgplicht van de ouders voor hun kinderen, die duidelijk in de onderhoudsplicht is opgenomen, en in het algemene gezag dat een rechterlijke beslissing ter zake uitstraalt.

Die twee pijlers zijn mijns inziens voldoende om vast te stellen, dat het ouders duidelijk te maken moet zijn dat, hoewel zij het niet eens zijn met een beslissing, bepaalde kosten voor hun rekening komen. Het geheel van

de wetgeving inzake kinderen stelt ouders voor bepaalde kosten.

Dat geldt niet specifiek voor uithuisplaatsingen, maar er zijn allerlei regelingen die meebrengen dat ouders de opvoeding op een bepaalde manier moeten inrichten. Zij zullen kinderen naar school moeten laten gaan, enz. Dat ouders dan moeten betalen wordt als vanzelfsprekend aangenomen. Alles overwegende acht ik de voorgestelde regeling juist.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsontwerp wordt zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van het wetsontwerp **Nadere regeling van het horen van minderjarigen in hen betreffende burgerrechtelijke zaken (16 127)**.

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **De Ruiter**: Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Leyten heeft over dit wetsontwerp het woord gevoerd. Ik zeg haar dank voor haar steun die zij aan dit wetsontwerp heeft willen geven. Ik beschouw dit wetsontwerp inderdaad als een zeer belangrijke stap in de richting van de opbouw van een rechtspositie voor minderjarigen.

Ik ben het niet minder eens met de opmerkingen die mevrouw Leyten 'in de omgeving' van dit wetsontwerp heeft gemaakt. Zo heeft zij erop gewezen, dat men wel kan spreken over een rechtspositie voor minderjarigen, maar dat men ook moet denken aan de verwerkelijking daarvan. Er moeten dus voorwaarden worden geschapen die het toch nog erg jeugdige personen mogelijk maken, zonder al te veel spanningen gebruik te maken van het recht om gehoord te worden.

De wijze waarop zij een zekere tegenstrijdigheid in de tegenwoordige, maatschappelijke ontwikkelingen ten aanzien van de jeugd heeft aangegeven, is treffend. Immers, enerzijds beogen wij de jeugd steeds vroeger bepaalde bevoegdheden te geven en anderzijds zien wij in, dat de jeugd steeds later rijp is voor het nemen van ingrijpende beslissingen, henzelf betreffende, zoals in de onderwijssfeer.

Vandaar dat ik de conclusie van mevrouw Leyten deel, dat hierbij veel aankomt op de wijsheid en de kwaliteit van de rechters. Zij vraagt

De Ruiter

mij dan ook, die gang van zaken te blijven volgen. Tevens vraagt zij mij, in contact te blijven met de rechterlijke macht om de voorwaarden zo gunstig mogelijk te maken. Dit heeft onder meer te maken met het benoemingsbeleid, meer in het bijzonder met de aanwijzing van rechters tot kinderrecht.

Ik zeg mevrouw Leyten toe, dat ik er zeer attent op zal blijven, dat, steeds als er een nieuwe taak komt die een bepaalde habitus vereist, die kan worden toegekend aan degenen die een dergelijk ambt gaan vervullen. Dit is trouwens al het geval. Dit punt heeft namelijk steeds mijn grote aandacht.

Er is juist over dit soort vragen een zeer veelvuldig contact met kinderrechters, al of niet verenigd in de afdeling Familie- en jeugdrechtspraak van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak. Er is contact met wat wij in de wandeling de 'kinderofficieren' noemen en met de raden voor de kindbescherming. Als het erom gaat de jeugdigen op het pad naar de rechter te begeleiden, hebben die raden zekere taken. Zij kunnen ons in ieder geval informatie verschaffen.

Ik hoop dat deze regeling gaat werken, zoals wij beogen, dus dat op een soepele manier, zonder al te veel spanningen, jeugdigen gebruik maken van deze mogelijkheid om gehoord te worden. Ook hoop ik, dat, omgekeerd, wij gaandeweg mede door contacten en informatie inzien waar het wellicht enigszins klemt. Het gaat er echter meer in het bijzonder om, dat het geheel goed gaat lopen. Ik zal graag het mijne ertoe bijdragen om dat proces te bevorderen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsontwerp wordt zonder stemming aangenomen.

Sluiting 14.52 uur.

Lijst van besluiten

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

a. de openbare behandeling van het volgende wetsontwerp te doen plaatsvinden op 15 juni a.s.:

Wijziging van de Inhoudingswet overheidspersoneel 1982 (17 406);

b. de interpellatie van de heer De Gaay Fortman en mevrouw Bischoff van Heemskerck betreffende de kasplafond/stuwmeerproblematiek bij ontwikkelingssamenwerking te doen plaatsvinden op 15 juni a.s.

Lijst van ingekomen stukken met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1°. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen ontwerpen van wet:

Wijziging van de begroting van ontvangsten en uitgaven van het Landbouw-Egalisatiefonds, afdeling A, voor het jaar 1979 (verzamelontwerp; eerste wijzigingsvoorstel) (16 198);

Wijziging van de Wet op het consumptief geldkrediet (Stb. 1972, 399) (16 215);

Wijziging van hoofdstuk XIV (Departement van Landbouw en Visserij) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1979 (verzamelontwerp; tweede wijzigingsvoorstel) (16 314);

Regeling van de fusie van naamloze en besloten vennootschappen (16 453);

Wijziging van hoofdstuk VII (Departement van Binnenlandse Zaken) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1980 (wijziging naar aanleiding van de bodemverontreiniging in de gemeente Lekkerkerk; tweede wijzigingsvoorstel) (16 696);

Opheffing van de bezwaren van de Algemene Rekenkamer ten aanzien van uitgaven ten laste van de artikelen 164, respectievelijk 174 van hoofdstuk XII (Departement van Verkeer en Waterstaat) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1978, respectievelijk 1979 en ten aanzien van uitgaven ten laste van artikel 1 van de begroting van inkomsten en uitgaven van het Rijkswegenfonds voor het jaar 1978 (ontwerp van een indemniteitswet ex artikel 72, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 1976) (16 971);

Goedkeuring van de op 23 januari 1981 te Paramaribo tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname inzake de binnenkomst en het verblijf van wederzijdse onderdanen, met Bijlagen en Protocol inzake verkregen rechten (17 058);

Begroting van inkomsten en uitgaven van het Bezitsvormingsfonds voor het jaar 1982 (17 100 J);

Wijziging van hoofdstuk IV (Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse Zaken) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1980 (eerste wijzigingsvoorstel) (17 149);

Wijziging van hoofdstuk V (Departement van Buitenlandse Zaken) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1981 (verzamelontwerp; derde wijzigingsvoorstel) (17 248);

Wijziging van hoofdstuk IV (Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse Zaken) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1980 (verzamelontwerp; tweede wijzigingsvoorstel) (17 261);

Wijziging van hoofdstuk III (Departement van Algemene Zaken) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1981 (verzamelontwerp; tweede wijzigingsvoorstel) (17 335);

Wijziging van de Lager-onderwijs-wet 1920 inzake vakonderwijs (17 396);
Wijziging van de Inhoudingswet overheidspersoneel 1982 (17 406).

Deze ontwerpen van wet zullen worden gesteld in handen van de desbetreffende Commissies dan wel van het College van Senioren;

2°. een koninklijk besluit dd. 17 mei 1982, nr. 85, houdende instelling van een staatscommissie van advies inzake de relatie kiezers-beleidsvorming.

De Voorzitter stelt voor dit besluit voor kennisneming aan te nemen;

3°. de volgende regeringsmissives:

een, van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, betreffende de ontslaagvragen en terbeschikkingstellingen door de bewindslieden op 12 mei 1982;

een, van de Minister van Buitenlandse Zaken, betreffende Administratieve Akkoorden ter uitvoering van de op 4 oktober 1975 te Khartoem tot stand gekomen Overeenkomst met Soedan inzake technische samenwerking;

een, van alsvoren, betreffende twee onderzoeksrapporten inzake de Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking;

een, van de Minister van Verkeer en Waterstaat, ten geleide van een advies van de Raad van de Waterstaat inzake het 10e Voortgangsrapport Oosterscheldewerken;

een, van de Minister van Landbouw en Visserij, ten geleide van het Financieel Verslag Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij 1980/1981;

een, van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van 2 exemplaren van een rapport over naleving van het Loonpauzebesluit 1980 en van het Algemeen Loonmatigingsbesluit 1980;

een, van de Minister voor Nederlands-Antilliaanse Zaken, ten geleide van het Protocol van conclusies naar aanleiding van de besprekingen met een Antilliaanse delegatie dd. 7 tot en met 14 mei 1982;

een, van de Minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van het slotcommuniqué van de Ministeriële zitting van de Noord-Atlantische Raad op 17 en 18 mei 1982;

een, van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, de heer Van Leijenhorst, betreffende reorganisatie van de bescherming van de bevolking;

een, van de Minister van Financiën a.i., betreffende stortingen van geldleningen ten laste van de Staat in het eerste kwartaal van 1982;

een, van de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, ten geleide van de publicatie 'Een bouwspel van woorden' over de verbouwing van de Tweede Kamer-gebouwen;

een, van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, ten geleide van het tweede jaarverslag van het Coördinatiecollege Waddengebied over 1981;

een, van de Minister van Verkeer en Waterstaat, ten geleide van de tarieven van het nationaal Kaartassortiment per 1 oktober 1982;

een, van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw d'Ancona, ten geleide van het boekje 'Vrouwen en Omroep';

een, van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, ten geleide van het rapport Inventarisatie jeugdbeleid 1981.

De Voorzitter stelt voor deze missives voor kennisgeving aan te nemen.

De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie ter inzage voor de leden;

4° de volgende missives van de Minister van Buitenlandse Zaken:

een, ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, alsook naar het eerste lid van artikel 24 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, en ten geleide van de Engelse en de Franse tekst en de vertaling in het Nederlands van de op 21 december 1979 te Parijs tot stand gekomen Overeenkomst inzake de erkenning van studies aan, en diploma's of graden van instellingen van hoger onderwijs in de Staten, behorende tot de Europese Regio (Trb. 1981, 252), alsmede een toelichtende nota bij deze Overeenkomst;

een, ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, en ten geleide van de tekst van de op 22 februari 1982 te Belgrado tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de

Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië tot het vermijden van dubbele belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, met Protocol (Trb. 1982, 41), alsmede een toelichtende nota bij deze Overeenkomst.

Deze missives zijn inmiddels gedrukt en aan de leden toegezonden. De tractatenbladen zijn nedergelegd ter griffie ter inzage voor de leden;

5° de volgende missives:

een, van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, ten geleide van de eerste vier delen van de serie 'Voorstudies en achtergronden mediabeleid';

een, van de Voorzitter van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa, ten geleide van een aantal door de Assemblée in april 1982 besproken documenten;

een, van het Nederlandse Rode Kruis, ten geleide van zijn jaarverslag 1981;

een, van het Praeventiefonds, ten geleide van zijn jaarverslagen 1979 en 1980.

De Voorzitter stelt voor deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie ter inzage voor de leden;

6° de volgende geschriften:

een, van het college van burgemeester en wethouders van Ommen, betreffende de provinciale herindeling.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat;

een, van het college van burgemeester en wethouders van Horst, betreffende de kernbewapening.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Defensie;

een, van B. de Fijter te Rijswijk Z.H., betreffende de kleinhandel in Nederland.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Economische Zaken;

een adres van de erfgenamen van Tjia Tja in Indonesië, betreffende een claim, met bijlagen.

Dit adres zal worden gesteld in handen van de Commissie voor de Verzoekschriften.

De Voorzitter stelt voor deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.

